

2018-03-09



Justitiedepartementet

Enheten för processrätt och domstolsfrågor

103 33 Stockholm

**Remissyttrande avseende betänkandet Rekrytering av framtidens domare
(SOU 2017:85)**

Inledning

Att domstolarna även i fortsättningen kan rekrytera skickliga och för yrket väl lämpade jurister är av avgörande betydelse för att kunna upprätthålla god kvalitet i dömandet och därigenom bevara allmänhetens förtroende för rättsväsendet. Tingsrätten instämmer i betänkandets bedömning att det finns behov av åtgärder för att säkra en långsiktig och stabil grund för rekrytering av skickliga domare. I betänkandet föreslås några åtgärder för att förbättra rekryteringsmöjligheterna. Tingsrätten tillstyrker i huvudsak utredningens förslag. Enligt tingsrättens mening hade det dock varit värdefullt om utredningen även hade behandlat de, för möjligheten att konkurrera om den mest kvalificerade arbetskraften, centrala faktorerna lön och arbetsmiljö, mer ingående.

Adjungerat råd (avsnitt 11)

Tingsrätten tillstyrker förslaget att det ska införas en ny typ av tidsbegränsad domaranställning. Tingsrätten instämmer i att beteckningen *adjungerat råd* är lämplig. Tingsrätten godtar utredningens bedömning avseende tjänstgöringens innehåll. Vid bedömningen av vilka tillskott av medel till domstolarna som behövs för att finansiera reformen, bör det dock uppmärksammas att det förhållandet att tjänstgöringen ska inriktas mot andra rättsområden än de som det adjungerade rådet har tidigare erfarenhet av, gör behovet att utbildning och handledarskap

mycket stort. Tingsrätten instämmer i bedömningen att överrätterna bör fatta beslut om anställningar som adjungerat råd, efter samråd med underrätterna i domkretsen. När det gäller vilka formella behörighetskrav som bör ställas gör tingsrätten inte någon annan bedömning än utredningen. Tingsrätten vill dock framhålla att endast sökande som bedöms ha rimliga förutsättningar att efter tjänstgöringen komma i fråga för anställning som ordinarie domare, bör anställas. Det måste vid tillsättningen ske en sällning så att den som visserligen har mångårig erfarenhet av kvalificerat juridiskt arbete, men som inte uppvisat stor skicklighet vid tidigare tjänstgöring eller vars personliga kvaliteter gör att han eller hon inte är lämplig som domare, inte anställs. Slutligen vill tingsrätten påpeka att det finns skäl att överväga om det ska införas regler om sekretess i förfarandet avseende anställning som adjungerat råd.

Extern adjunktion (avsnitt 12)

Tingsrätten instämmer i utredningens bedömning att den nuvarande möjligheten till extern adjunktion i överrätt bör finnas kvar.

Den särskilda domarutbildningen (avsnitt 13)

Tingsrätten instämmer i att den särskilda domarutbildningen är och fortsättningsvis bör vara en mycket värdefull merit för de jurister som ska rekryteras till en tjänst som ordinarie domare. Tingsrätten delar utredningens bedömning att antalet jurister som antas till den särskilda domarutbildningen bör öka. Tingsrätten anser dock att Martin Holmgrens uppfattning att det inte har gjorts tillräckliga analyser kring huruvida en utvidgning av denna omfattning är ändamålsenlig eller nödvändig är värd att framhålla.

Tingsrätten instämmer i att det, åtminstone i underrätterna, finns tillräckligt med arbetsuppgifter för att sysselsätta fler jurister under domarutbildning. Tingsrätten ansluter sig till utredningens bedömning att det vore lärorikt för fiskaler i överrätt att arbeta tillsammans med ordinarie domare i större och komplicerade mål som fiskalerna inte hade varit behöriga att handlägga på egen hand. Det bör dock tydligt framhållas att fiskalen inte bör räknas som en resurs i så stora mål att två ordinarie domarresurser krävs, utan endast bör vara andredomare i mål där den ordinarie domaren är behörig att handlägga målet på egen hand.

Tingsrätten vill också framhålla att det är viktigt att kvaliteten på utbildningen inte urvattnas med fler fiskaler under utbildning på domstolarna. Det anges i betänkandet (avsnitt 20.4.1) att kostnaden för den ökning av antalet jurister som genomgår den särskilda domarutbildningen i viss mån kan täckas dels genom att fiskalen tillför viss del av en ordinarie domares arbetskraft, dels genom att antalet beredningsjurister och föredragande kan minska. Tingsrätten vill poängtera att en viktig aspekt av att göra domaryrket attraktivt för presumtiva sökande till domartjänster är att domarrollen bör renodlas så att arbetet är stimulerande och utmanande. En förutsättning för detta är enligt tingsrätten bland annat en väl fungerande beredningsorganisation.

Utredningens angivna utgångspunkt att fiskalens underrättstjänstgöring om möjligt bör genomföras vid en och samma underrätt ifrågasätts inte av tingsrätten. Tingsrätten vill dock framhålla möjligheten för exempelvis tingsfiskaler att, om intresse finns, genomföra en del av underrättstjänstgöringen vid förvaltningsrätt. Vid Malmö tingsrätt har flera tingsfiskaler genomfört sex månader av sin underrättstjänstgöring vid Förvaltningsrätten i Malmö, vilket har varit uppskattat.

Tingsrätten delar i viss mån utredningens uppfattning att den särskilda domarutbildningen blir mer attraktiv om förutsebarheten gällande vilken underrätt fiskalen kommer placeras i ökar. Tingsrätten vill dock lyfta fram att det kan medföra organisatoriska svårigheter för överrätterna att informera om placeringsort långt i förväg med hänsyn till personalförändringar. Tingsrättens uppfattning är att det kan inverka negativt på söktrycket till vissa fiskalsplatser om rekryteringen till den särskilda domarutbildningen övergripande sker genom annonsering om fiskalsanställning med i förväg angiven underrättsplacering.

Tingsrätten instämmer i utredningens bedömning att rekryteringen till den särskilda domarutbildningen bör samordnas mellan överrätterna och göras mer enhetlig. Framför allt bör rutinerna kring exempelvis annonsering av fiskalsantagning och referenstagning vara enhetliga för att öka transparensen i förfarandet. Tingsrätten ställer sig positiv till att en lagman från någon av underrätterna i överrättens domkrets deltar i överrättens antagningsförfarande.

Tingsrätten är också positiv till att enhetliga kriterier för meritvärderingen och bedömningen av en sökandes skicklighet utarbetas.

Fler möjligheter för assessorer att arbeta i underrätt (avsnitt 14)

Tingsrättens uppfattning är att det är viktigt att meritvärdet för att som färdigutbildad assessor arbeta i den dömande verksamheten i domstol ökar. Tingsrätten är positiv till att införa en möjlighet för assessorer att tjänstgöra under en sammanhängande tid av två år i underrätt. Tingsrätten tillstyrker därför utredningens förslag till lag om ändring i 1 kap. 2 § rättegångsbalken och till lag om ändring i 10 § lagen om allmänna förvaltningsdomstolar.

Tingsrätten vill dock lyfta en farhåga att en tvåårig tjänstgöring efter avslutad domarutbildning eventuellt inte är tillräcklig för att knyta domarutbildade jurister till orter vartill det ofta är svårt att rekrytera. För att en sådan åtgärd ska ha önskad effekt måste det enligt tingsrätten analyseras hur juristen efter de två åren ska kunna stanna på orten.

Det framhålls vidare i betänkandet att assessorn under den tvååriga tjänstgöringen skulle ha möjlighet att utveckla kunskaper, delta i utbildning och bli bedömd av ordinarie domare. Tingsrätten anser att det är viktigt att den tvååriga assessorstjänsten ska vara just en tjänstgöring som domare och inte en fortsättning på domarutbildningen.

Tingsrätten delar utredningens uppfattning att överrätterna bör samordna tillsättningen av assessorer och samråda med aktuella underrätter.

Ett aktivt rekryteringsförfarande (avsnitt 17)

Tingsrätten har ingen invändning mot förslagen i detta avsnitt. Det rör sig huvudsakligen om att fastställa och delvis lagreglera den ordning för Domarnämndens arbete som redan gäller. I betänkandet föreslås att Domarnämnden bör ha resurser att anställa medarbetare med särskild inriktning på rekrytering. Domarnämnden är en alltför liten myndighet för att det ska vara rimligt att anställa en personalvetare. Sådan kompetens bör i stället tas in genom inhyrd konsult.

Offentlighet i rekryteringsförfarandet (avsnitt 18)

Utredningen föreslår sekretess under den första delen av ett anställningsförfarande. Enligt förslaget ska sekretessen gälla initialt men upphöra att gälla för uppgifter om sökande som kvarstår med sin ansökan en vecka efter ansökningstidens utgång

Tingsrätten delar utredningens uppfattning att offentligheten i rekryteringsförfarandet kan innebära att kvalificerade sökande inte väljer att söka ordinarie domaranställningar. Vid avvägningen mellan allmänhetens intresse av insyn i förfarandet och intresset av att skydda uppgifter om sökandena är utredningens förslag enligt tingsrätten rimliga.

Enligt tingsrätten bör skälen för sekretess under den första delen av anställningsförfarandet väga lika tungt för den som söker en tjänst som adjungerat råd enligt utredningens förslag.

Angående förslag till lag om ändring i lagen (2010:1390) om utnämning av ordinarie domare

Tingsrätten föreslår att det i den föreslagna ändringen till 6 § ska infogas enligt kursivt: ”Nämnden ska också *på lämpligt sätt* informera om en ledig anställning som adjungerat råd.”

I handläggningen av detta ärende har lagmannen Eva Wendel Rosberg, chefsrådmännen Lennart Strinäs, Dag Cohen och Kristina Andersson, rådmännen Niklas Ljunggren och Jacob Heister samt tingsfiskalen Kristina Feldt deltagit.

Eva Wendel Rosberg